

u heretičkom ogledalu

Tomislav Domović: HERETIK NA 10 NAČINA
Književna omladina Hrvatske Zagreb 1987. godina

saša radonjić

»Goranovo proljeće«, kao nagrada za mlade pjesnike, odnosno za njihov prvi rukopis, jedna je od rijetkih koja već relativno dug vremenski period opstojava bez upliva u prostore dezavuisanosti najrazličitijih vrsta i gubitka digniteta. Uz to, valja primjetiti izuzetno dobru anticipaciju žirija koji su u proteklih 12 godina donosili odluke. Od jedanaest promovisanih autora (zaključno sa 1987. godinom) rekao bih da je njih devet, kroz kasniju kreativnu delatnost u potpunosti ispunilo horizonte očekivanja. Što je, sa obzirom na teškoće koje se javljaju prilikom prosudivanja prvih pjesničkih iskustava — te u najbukvalnijem smislu riječi embrionalne faze, sa mnogo prikrivenog — vanredan rezultat.

Pojava pjesnika Tomislava Domovića za, vjerujem većinu čitalaca izvan Hrvatske, je u jednoj svojoj dimenziji iznenađujuća. Iznenađujuća utoliko što ne korespondira mnogo sa udamnom promocijom energijom tog literarnog podneblja, poslednjih godina sa odličnim časopisom Quorum. Pa iako je (ako se ne varam) u tom smislu Domović trenutno jedinstvena pojava, naša predrasuda da sve što se dešava u Hrvatskoj književnosti mladih generacija mora biti neraskidivo vezano za Quorum djelimično je dezintegrirana. Bilo kako bilo, Domović je trenutno jedna od najzamjetljivijih figura u sredini iz koje dolazi. Okitivši se sa nekoliko značajnih priznanja, (pored »Goranovog proljeća«, nagrade »Mak Dizdar«, nagrada na Festivalu jugoslovenske poezije mladih u Titovom Vrbasu i »Pečat varoši sremsko-karlovačke«) ovaj autor je pronašao, čini se, izravan put ka čitalačkim krugovima nelokalnog profila. Knjiga HERETIK NA 10 NAČINA, po naravi sasvim »lična« — gotovo fantazmagorični intimni dnevnik autora, jedna je od rijetkih koja izvrsno egzistira na rubovima poetskog fona koji obično karakterišemo kao otvoren spram najšire lepeze čitalaca a ne propada u ponor estradne grubosti. Dakle, riječ je o poeziji koja, ma kako to frazerski zvučalo, izvire direktno iz života i postaje oso-

beno svjedočanstvo o jednoj istovremeno izuzetnoj i običnoj svijesti. Stvarna, ali ne na način svojstven pobornicima semantičkog konkretizma, sa poetskim subjektom koji se otvoreno eksponira — pa dakle na izvjestan način i pretenciozna, knjiga HERETIK NA 10 NAČINA lako se čita i teško zaboravlja. Opservacija i introspekcija te imenovanje konkretnog i njegovog dekonkretizovanog odbljeska u heretičkom ogledalu osnovne su poluge poetičkog mehanizma T. Domovića. Urbani milje kao globalni okvir ovog pjesničkog svijeta poslužiće autoru i kao poligon za razvijanje jedne, danas sasvim raritetne intencije — socijalnog angažmana. Osnovna zamka ovakvog angažmana a to je tendencioznost, izoštrjenim osjećanjem za mjeru, zaobidena je na valjan način. Ima tu i humornih nota, koje se transponuju u sfere grotesknog, gotovo kafkijanskog, začudnih lirskih diskursa i pasaža, fantastike, erotike i kvazi-erotike, naracije ali sve zajedno ne djeluje kao razbarušena, nekonzistentna smjesa već se utapa u jedno jedinstveno poetsko poimanje objektivne stvarnosti.

Primjedbe koje bi se mogle staviti su različite vrste. Pjesnik nesumnjivo ima još raditi na arhitektonici, kako mikro tako makro-planskoj, odnosno kako na nivou teksta tako na nivou ciklusa i knjige u cjelosti. Takođe, gdje gdje su stihovi obremenjeni jezičkim sklopovima koji djeluju pretrpano, kruto, nasilno izvedeno. (... novokrematorijski faraoni, kontrarevolucija mahnita mojim žljebovima, pesticidna sperma. ...) No, osnovna primjedba odnosi se na nekoliko minijatura koje su u potpunosti izvan konteksta knjige i ni u jednoj dimenziji ne upotpunjavaju sliku autora i njegovog postupka. Čini se — jednostavno zalutale.

Ali i pored nesumnjivih omaški knjiga HERETIK NA 10 NAČINA svjedoči da je Domović krajnje zanimljiv autor a uz bitno ostvarenijeg Delimira Rešickog rekao bih najpromotivnija pjesnička figura u krugu mladih i najmladih predstavnika hrvatskog literarnog podneblja.

ognjilo i dažd

stevan perić

PEČENICA

ražnju
žvale

mrsa s kosti

uķorile sve
ušice

vrele žile
na grkljane

u pličaku
kucavive

nad rebara
zgrušalo se

kose koske
dveri gore

a jezika
usoljena

POST

rožd štipa i
kost uma

na umak svikli
postila
usta

dal zvernu jezik
dal zvernu jezik

slovce na
ustuk

umrla grla
umrla grla

kost uma

IZGNO

umobolom
hući propuh

go duh
go duh

huli uhu

muha zuska
uz za iza

ose solju
nadražene

rep davoli
da ispljuju

PERILO U ODSJAJ

kiši na gar
razrok
sam
kap

taj zrak
tmuše je
jek
i
zdušnom
lak
kroz mokru
lat

gde šupalj zub
nagriza
um

NOĆI JE KOT

pas
kus

slinu u
sud
na vetru
kot

u dubok
vir

uskuh je
žar

dok

mozgu svici
čine stud

OGNJILO I DAŽD

o zora/cik

ugnjila stud
gde dozreva vid

i zloust rik —
utrobe muk
jezika brid —
krvi slad

čemu je draž
ognjila dažd

udrob za zub

crevka
da pevne
izgon sam

lak

časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5, telefon (021) 28-765

uređuju: ljubiša despotović, silvija dražić, zoran derić, petru krdu, alpar lošonc, miroljub radojković i saša radonjić ☆ glavni i odgovorni urednik franja petrinović ☆ tehnički i likovni urednik cvetan dimovski ☆ sekretar redakcije radmila gikić ☆ lektor sanja štefan ☆ članovi izdavačkog saveta: bosiljka bojanić (predsednik), tanja đurić, biljana cvetković, rada čupić, dušan radak, bosko ivkov, dušan mihailović, dušan patić, danica grubač, simon grabovac (delegati šire društvene zajednice) radmila gikić, radmila cvijanović lotina, vladimir kopicl, franja petrinović i čedomir keco (delegati izdavača) ☆ izdaje nišro »dnevnik«, novi sad, bulevar 23. oktobra 31 ☆ direktor nišro »dnevnik« jovan smeđerevac ☆ osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine ☆ časopis finansira s iz kulture vojvodine ☆ rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 220, žiro račun 65700—603—6324 nišro »dnevnik« oour »redakcija dnevnika«, sa naznakom za »polja« [godišnja pretplata 5.000 dinara, za inostranstvo dvostruko] ☆ na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413—152/73 časopis je oslobođen po-
re za promet proizvoda i usluga ☆ tiraž 2.000 primeraka